Beoordeling van het cliëntenperspectief in ondersteuningsplannen gehandicaptenzorg

Voor u ligt de handleiding *Is het ondersteuningsplan wel echt van de cliënt?* In deze handleiding staan criteria[1] voor de beoordeling van het cliëntenperspectief in ondersteuningsplannen. Het is een hulpmiddel om te bepalen welke rol de cliënt(vertegenwoordiger) heeft bij de totstandkoming en naleving van de ondersteuningsplannen. Dit kan de cliëntenraad houvast geven om binnen de eigen zorgorganisatie in gesprek te gaan over verbetering van ondersteuningsplannen.

De criteria in deze handleiding zijn tot stand gekomen na literatuurstudie, gesprekken met experts, bestudering van praktijkvoorbeelden[2] en reacties uit de cliëntenorganisaties die zijn aangesloten bij Platform VG.
Een ervaringsdeskundige jury heeft de criteria uitgetest bij de beoordeling van de inzendingen voor de landelijke prijsvraag “het beste ondersteuningsplan van het jaar 2009”.

Achtergrond
U kunt de ondersteuningsplannen vanuit drie invalshoeken bekijken: de **inhoud** van het ondersteuningsplan, het **proces** waarmee het ondersteuningsplan tot stand kwam en datgene wat er met het ondersteuningsplan gebeurt, we noemen dat de **evaluatie.**

Ondersteuningsplannen in Nederland verschillen sterk van inhoud. De ene instelling schrijft plannen met een uitgebreid profiel en vele vaste onderdelen, de ander houdt het bij een kort document. Het lijkt er niet op dat de ene manier beter is dan de andere. Met andere woorden: het ene ondersteuningsplan geeft niet meer garanties voor het nakomen van afspraken dan het andere. Daarom bevat deze handreiking geen criteria voor de inhoud of de “kopjes” van een plan.

U vindt wel criteria voor de formulering, de begrijpelijkheid voor de cliënt en voor de mate waarin de doelen aansluiten bij wensen van cliënten. Ook richten de criteria zich op het proces. Hoe komt het ondersteuningsplan tot stand? Wat is daarin de rol van de cliënt en zijn netwerk? U kunt de criteria ook gebruiken voor de evaluatie: u kunt er mee na gaan of men de afspraken in het ondersteuningsplan ook daadwerkelijk nakomt.

De criteria
In feite wilt u onderzoeken of de cliënt(vertegenwoordiger) via het ondersteuningsplan zoveel mogelijk de regie heeft over eigen leven. Bewijzen hiervoor zijn:

1. het ondersteuningsplan verwoordt de wensen en behoeften van de cliënt
2. de cliënt krijgt adequate ondersteuning die ervoor zorgen dat zijn vragen en behoefte centraal staan
3. de afspraken in het ondersteuningsplan worden nagekomen
4. de cliënt is eigenaar van zijn plan

Voor ieder bewijs vindt u een aantal voorwaarden. Bij die voorwaarden vindt u concrete voorbeelden die u kunt gebruiken om het ondersteuningsplan te toetsen.

Aan de slag
U kunt als cliëntenraad met deze criteria aan de slag. U kunt ze toepassen op een kant en klaar ingevuld plan, maar ook op de methodiek van de instelling. Dit laatste betekent dat u kijkt welke methode de zorginstelling gebruikt om (samen met de cliënten) ondersteuningsplannen te maken Bovendien kunt u criteria toetsen in een gesprek met de cliënt of vertegenwoordiger. Adviezen hiervoor staan bij de criteria..

De criteria staan per bewijs in een schema. Dit schema maakt het gemakkelijker tijdens het gesprek met de organisatie. Want wanneer een plan, methodiek of systematiek niet aan een bepaald criterium voldoet kunt u ook aangeven op welk gebied de organisatie iets moet verbeteren.

---

[1] Met het oog op een brede groep gebruikers hebben we geprobeerd de tekst van deze handreiking zo eenvoudig en leesbaar mogelijk te houden

[2] De praktijkvoorbeelden: De Noorderbrug, Esdégé-Reigersdaal, Koraalgroep en Lunet zorg.